

Iva Procházková: Jožin jede do Afriky

Metodické instrukce

PŘÍNOS K ROZVOJI OSOBNOSTI ŽÁKA PODLE RVP ZV:

- ❖ poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti;
- ❖ rozvíjí dovednost orientovat se v pluralitní společnosti a využívat interkulturních kontaktů k obohacení sebe i druhých;
- ❖ rozvíjí schopnost poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národnostních, etnických, náboženských, sociálních skupin a spolupracovat s příslušníky odlišných sociokulturních skupin;
- ❖ napomáhá žákům uvědomit si vlastní identitu, být sám sebou, reflektovat vlastní sociokulturní zázemí;
- ❖ rozvíjí dovednost rozpoznat projevy rasové nesnášenlivosti a napomáhá prevenci vzniku xenofobie.

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

- ❖ kompetence k učení; kompetence komunikativní; kompetence k řešení problémů; kompetence sociální a personální, kompetence občanské.

VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

- ❖ **kognitivní:** žák aplikuje vědomosti z jiných předmětů (zeměpis, hudební výchova); žák získá nové poznatky o životě v Africe.
- ❖ **psychomotorické:** žák rozvíjí schopnost rytmického projevu; žák rozvíjí schopnost komunikovat a vyjádřit jasně své myšlenky a názory ve skupině; žák dovede vyhledat informace v literárním textu; žák dovede zachytit písemně své myšlenky.
- ❖ **afektivní:** žák je směřován k vytvoření kladného vztahu k cestování a k poznávání jiných zemí a kultur; žák se učí vnímat specifika vlastní země a kultury.

TEMATICKÉ ZAMĚŘENÍ PODLE RVP ZV:

- ❖ kulturní difference; multikulturalita.
-

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:

- ❖ zeměpis (Afrika);
 - ❖ hudební výchova (africké melodie, bubnování);
 - ❖ výtvarná výchova (obrazné vyjádření – tvorba plakátů);
 - ❖ komunikační a slohová výchova (tvůrčí psaní);
 - ❖ výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (Evropa a svět nás zajímá);
 - ❖ osobnostní a sociální výchova (mezilidské vztahy, kooperace, kreativita).
-

POŽADAVKY NA PŘÍPRAVU:

- ❖ papírové archy na výrobu plakátů; pracovní listy pro žáky.
-

DOPORUČENÉ METODY PRÁCE:

- ❖ prožitkové metody; řízený rozhovor se žáky; práce s literárním textem; tvůrčí psaní.
-

DOPORUČENÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE:

1. PROCHÁZKOVÁ, I. *Jožin jede do Afriky*. Praha: Amulet, 2000. ISBN 80-86299-31-7.
 2. <http://www.youtube.com/watch?v=SEVels83q6I&feature=related> (africká hudba).
-

Úvodní část – fáze evokace

❖ **Aktivita č. 1: naladění (samostatná práce)**

V úvodní části hodiny proběhne aktivita, jejímž cílem je, aby se žáci naladili na tematiku cestování a poznávání jiných zemí, jejich obyvatel a kultur.

Učitel žáky vyzve, aby zavřeli oči a představili si následující situaci:

Pohodlně sedíte a tiše pozorujete okolní svět, který vám okno vlaku promítá jako nekonečný dobrodružný film. Míjíte neznámá města, malebné vesnice, samoty a zákoutí na hony vzdálená civilizaci. Slunce již téměř zapadá, a přesto dostatečně osvětluje krajinu a přírodní scenérie, které vás nepřestávají překvapovat svou neobvyklostí. Tu a tam zahlédnete skutečný život, lid, pro nějž je tato země domovem. Vlak uhání dál a dál, blíží se vytouženému cíli...

Úkolem žáků je, aby písemně zaznamenali myšlenky, které jim šly v průběhu čtení hlavou. Učitel doplní krátký příběh následujícími otázkami:



Jaké pocity ve vás situace vyvolala?

Vybavily se vám nějaké vlastní vzpomínky?

Kde asi leží cíl cesty, o kterém jste slyšeli?

Jací lidé se vám vybavili? Jaká krajina? Jaká země?

Jaké scény se vám odehrávaly před očima? Popište je...

Po chvíli čtou vybraní žáci záznamy svých myšlenek, čímž se rozvine úvodní povídání o tématu cest, dalekých i blízkých.

Hlavní a závěrečná část – fáze uvědomění a fáze reflexe

❖ Aktivita č. 2: četba literární ukázky a práce s textem

V další části hodiny přečte učitel žákům působivě úryvek z knihy *Jožin jede do Afriky*. Četba může být podkreslena africkou hudbou. Žáci pouze poslouchají a vnímají čtený text.

Před samotnou prací s literární ukázkou rozdělí učitel žáky do skupin.

Hudba a četba textu přenesla žáky do cizokrajné země. Žáci ve skupině zkusí vybubnovat různé melodie. K bubnování mohou využít jakékoliv předměty ve třídě. Důležité je, aby nešlo o změť hluku, ale o snahu přiblížit se africkým rytům. Skupiny mohou bubnovat buď všechny najednou, nebo postupně.

❖ Aktivita č. 3: rozbor textu (skupinová práce)

Žáci pracují ve skupinách. Znovu pročítají ukázkou z knihy a vyhledávají informace.



Co vše Jožin prozrazuje o zemi, do které přijel?

Jaká je okolní krajina?

Jací jsou lidé?

Jakou mají kulturu a zvyky?

Žáci pouze nediskutují, ale snaží se vytvořit plakát, na který všechny informace zaznamenají – pomocí textu, kreseb apod.

Každý plakát by měl mít tři oddíly: KRAJINA, LIDÉ A JEJICH KULTURA

❖ **Aktivita č. 4: tvůrčí psaní (samostatná práce)**

Učitel žáky seznámí s příběhem o Jožinovi. Sdělí jim, že cesta do Afriky pro něj byla velkou zkušeností, o které bude určitě mnohokrát vypravovat. Umožnila mu poznat zemi tolik odlišnou od jeho domova, krásu její krajiny, zvyky a způsob života domorodých obyvatel, kteří se mu stali přáteli – například africká dívka Mokolo.

Úkolem žáků je, aby se na chvíli stali Mokolo, která cestuje do naší země, prohlíží si ji oknem vlaku nebo autobusu a je stejně uchvácená jako Jožin při cestě do Afriky. Každý z žáků napíše krátký příběh o tom, co by na Mokolo působilo nejvíce, jak by smýšlela o obyvatelích naší – pro ni exotické – země. Jak by se jí líbila příroda, města, lidé apod. Co by určitě po návratu vypravovala své rodině?

V závěrečné části hodiny čtou žáci své příběhy, srovnávají svoje postřehy a společně s učitelem o nich diskutují.

Iva Procházková: Jožin jede do Afriky

Pracovní list

Děvčata a několik chlapců na zadním sedadle autobusu zpívají. Jožin stojí naproti, vmáčkнутý mezi dva velké koše, dívá se na zpívající děti a nechápe, jak to, že jim není horko. On sám si připadá jako sušená švestka. Vodu, kterou mu Azabuzi přinesl z krámu, už dávno vypil a vypotil, a stejně se mu jazyk lepí žízni na patro. Autobus kodrcá po prašné silnici plné výmolů, zastavuje na každém rozcestí, přibírá další a další cestující s koši, pestrými taškami, malými dětmi a nekonečnou spoustou řečí. Vepředu stojí dokonce jakýsi muž s kůzlem. Drží je v náručí, na zádech má velký nacpaný pytel, a přestože ho ten náklad musí zmáhat, směje se a bezstarostně rozpráví s řidičem.

Zdá se, že krajina za okny má jen dvě barvy: zlatou a stříbrnou. Když se však Jožin podívá pozorněji, zjistí, že zlatá není zlatá, ale spíš hnědá a žlutá. Je to barva zvířeného prachu, suché země a slunce. Ani stříbrná není doopravdy stříbrná, to se tak v odpoledním žáru jenom tváří kopce porostlé ojedinělými stromy a trávou, které se zvedají na obzoru.

Náhle Jožina někdo dloubne do žeber. Chlapec, který ještě před chvílí seděl na zadní lavici, stojí teď u něj a na něco se ptá. Když Jožin místo odpovědi pokrčí rameny, popadne ho chlapec za ruku a táhne ho za sebou. Vmáčkne ho na sedadlo mezi dva jiné chlapce a na klín mu položí malý dřevěný bubínek. Zase něco říká. Směje se. I děvčata se smějí. Chlapec vedle Jožina do bubínku zabubnuje prsty. Naznačuje, že to má Jožin udělat po něm. Jožin se váhavě dotkne hladkého dřeva. Přejede po něm dlaní.



(Obrázek dostupný na: <http://aifajobguarantee.com/>)

Pak do něj klepne. Nakonec zabubnuje silněji. Zvuk, který se ozve, je jasný a měkký. Dívka na kraji lavice, hned u okna, začne znovu zpívat. Zvláštěně, halekavě, beze slov. Ostatní se k ní přidají. Doprovázejí svůj zpěv hrou na bubínky.

Jožin si chtěl nechtěl musí vzpomenout na dopravní prostředky doma. Zkusí si představit, co by se stalo, kdyby se někdy cestou do školy dal se svými kamarády v autobuse nebo v tramvaji do zpěvu a do bubnování. Okolní cestující by je okamžitě začali napomínat. Nejspíš by na ně dokonce zavolali řidiče. Řidič by přišel, protivný a navztekaný, a buď to by jim začal nadávat, nebo by je z tramvaje rovnou vyhodil.

Tady se nad zpěvem nikdo nepozastavuje. Zřejmě do autobusu patří stejně jako hlasitý hovor, smích, kojení dětí, nepřehledné hory pytlů a tašek a mečící koza. Když Jožin pochopí, že se mu nikdo nebude smát ani ho nezačne napomínat, opře se do bubínku na svých kolenou pořádně. Má sice nešikovné prsty a neumí nástroj rozeznít ani zdaleka tak jako chlapci kolem něho, ale zdá se mu, že ze sebe bubnováním setřásá horko, žízeň a únavu. Bubnuje a nic mu nechybí. Bubnuje a je mu dobře.



Staň se na chvíli africkou dívkou Mokolo, která cestuje do naší země, prohlíží si ji oknem vlaku nebo autobusu a je stejně uchvácená jako Jožin při cestě do Afriky.

Napiš krátký příběh o tom, co by na Mokolo působilo nejvíce, jak by smýšlela o obyvatelích naší – pro ni exotické – země. Jak by se jí líbila příroda, města, lidé apod. Co by určitě po návratu vypravovala své rodině? Z čeho by byla nadšená?

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.